

HUISZWALUWTELLINGEN 1986 EN 1987

Rob Kole

Dit artikel geeft een overzicht van de resultaten van de tellingen van de huiszwaluwnesten in 1986 en 1987. Deze tellingen worden al sinds 1978 jaarlijks gehouden in een aantal plaatsen in en rond het Gooi en het Vecht-plassengebied. De tellingen worden door een vaste groep tellers uitgevoerd. Elke teller of telster heeft een eigen telgebied en er wordt steeds volgens dezelfde methode gewerkt.

De telresultaten.

De telresultaten van 1986 en 1987 zijn te vinden in tabel 1. De getallen geven het aantal waargenomen nesten aan. In een aantal gevallen zijn er ook geschatte aantallen tussen haakjes toegevoegd, omdat de tellingen niet volledig zijn geweest.

De tabel geeft ook bij elk telgebied het gemiddeld aantal nesten aan. Dit zijn de gemiddelde resultaten van de tellingen sinds het begin van de tellingen in 1978. Dit getal wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Verder geeft de tabel ook het verschil van het aantal nesten in 1986 en 1987 aan (in procenten). De aantallen kunnen soms van jaar tot jaar behoorlijk verschillen. Helaas is er in heel veel gevallen een teruggang te zien, maar soms neemt het aantal na een of meer seizoenen ineens weer wat toe.

Tabel 1. Overzicht van huiszwaluwnesten in het Gooi eo.o.

Plaats	1986	1987	Vershil(%)	Gem.
Ankeveen	10	11	10.0	20.9
Baarn	2	3	50.0	4.2
Blaricum	10	15	50.0	32.5
Bussum	9	11	22.2	9.0
Eembrugge	17	15	-11.8	37.4
Eemdijk	20	31	55.0	39.3
Eemnes	36	35	- 2.8	42.9
's-Graveland	41	40	- 2.4	46.5
Hilversum	-(10)	-(10)		13.3
Hollandse Rading	4	5	25.0	6.2
Huizen	-	48		74.7
Kortenhoef	61	68	11.5	61.7
Laren	0	0	0.0	0.6
Loenen	36	12	-66.7	41.3
Loosdrecht	28	46	64.3	62.1
Muiden/Muiderberg	153(180)	194	26.8	151.5
Naarden	62	66	6.5	51.7
Nederh.den Berg	14(20)	8(20)	-42.9	35.5
Nieuwersluis	-(8)	8		8.7
Weesp	45	-(45)		44.4
Totaal	548	616	12.4	36.8

De gevonden aantallen komen zeker niet overeen met de werkelijke aantallen. Het zijn in feite minimum aantallen. Het is vrijwel ondoenlijk om in het hele gebied alle nesten op te sporen. Daarvoor zijn enkele telgebieden nog te groot en zijn soms de vestigingsplaatsen te veel gespreid. Ook zijn veel van de mogelijke vestigingsplaatsen niet goed toegankelijk. De aandacht wordt dan ook geconcentreerd in de gebieden waar de aanwezigheid van nesten bekend is en waar de meeste geschikte vestigingsplaatsen zijn. Dit zijn in de regel de oudere buurten en gebieden met boerderijen en een verspreide bebouwing. De Huiszwaluw is niet alleen afhankelijk van geschikte plaatsen zoals ruime overstekende dakranden, maar ook van de beschikbaarheid van goed en voldoende bouw materiaal. In veel plaatsen worden de meeste nesten dan ook gevonden aan de randen van het bebouwde gebied of in de omgeving van open stukken, zoals weilanden.

Dat de aantallen van de tellingen niet de juiste aantallen zijn, blijkt ook uit de 'losse waarnemingen' die er in het gebied worden gedaan. Elk jaar komen er wel een aantal losse meldingen van nesten. Hoewel deze vaak al in de telresultaten begrepen zijn, komt het ook voor dat het nieuwe vondsten zijn

Enkele bijzonderheden.

Vaak geven de tellers nog in een aanvullend commentaar op de telformulieren hun indrukken of bijzonderheden. Soms geven ook de bewoners van een pand wel aanvullende gegevens aan de tellers door. Een algemene klacht van de tellers is dat er veel nesten verloren gaan door moedwillige vernieling. Veel bewoners blijken helaas niet erg blij te zijn met de aanwezigheid van deze sierlijk vliegende vogels! Het is erg moeilijk om dit probleem goed en volledig op te lossen. Het geven van goede voorlichting is eigenlijk het enige. Hier ligt zeker een taak voor alle leden van onze werkgroep!

Enkele commentaren bij de telling in 1986 zijn:

- In de Hilversumse Meent werden op een gemaal nog acht nesten gevonden. Twee daarvan waren gemaakt aan de rails van een schuifdeur.....
- Aan gebouwen langs de Korte Muiderweg bleken nesten aanwezig, maar deze zijn niet geteld.
- De nesten bij het kazernecomplex in de vesting Naarden worden bedreigd door schilderwerkzaamheden.
- In Blaricum waren er weer enkele nesten terug op een huis aan de Oude Renbaan. Volgens een mededeling van de bewoners konden de zwaluwen nu weer ongestoord broeden omdat er "niet meer met gif was gespoten"(!).
- Volgens diverse bewoners in Loosdrecht en de tellers van dat gebied waren er in 1986 veel nesten al vroegtijdig van de huizen afgevallen als gevolg van de droogte. Het nestmateriaal is daardoor minder geschikt. Men had de indruk dat de samenstelling van het nestmateriaal ook minder kleihoudend was. Bovendien hadden de Huiszwaluwen veel last van Huismussen.

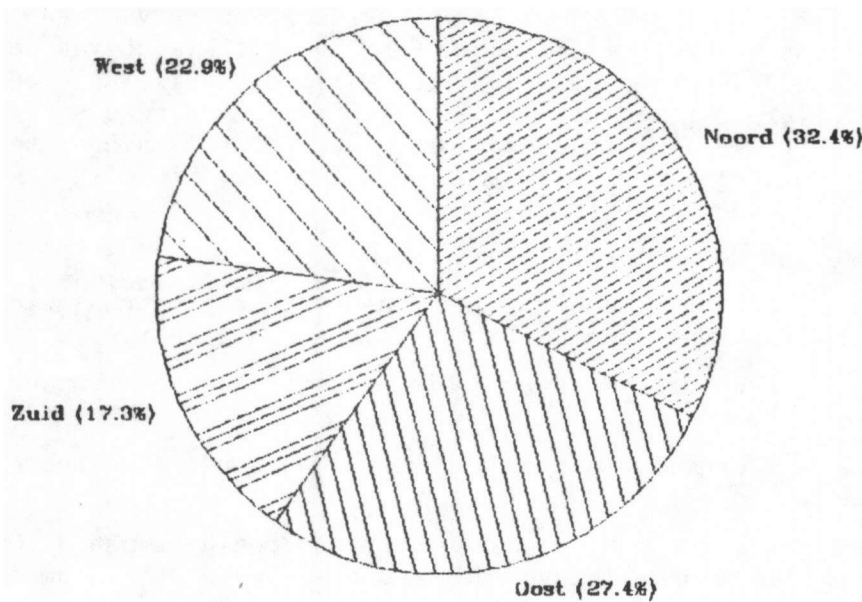
Een greep uit de commentaren bij de telling van 1987:

- Volgens een bewoner uit de telgebieden 's-Graveland en Kortenhoef waren de Huiszwaluwen laat terug. De hoofdmoot kwam pas in mei. Ook had men de indruk dat ze weer snel verdwenen waren. Bijvoorbeeld bij een adres aan het Noorder-einde waren er begin september al een poosje geen Huiszwaluwen meer aanwezig. Opvallend is echter dat op andere plaatsen in dit telgebied juist bleek dat deze tijd nog heel geschikt is voor een tweede controle. Er werden namelijk niet alleen nog enkele nieuwe nesten aangetroffen, maar er waren bij verscheidene nesten ook nog rondvliegende groepjes Huiszwaluwen te zien. In dit gebied werd ook gekonstateerd dat het aantal adressen met nesten afneemt, maar het aantal nesten per adres lijkt juist toe te nemen. De Huiszwaluw heeft een vrij grote plaatstrouw. Wellicht zelfs meer dan men meestal aanneemt. Mogelijk is er ook een verband met de trek en hangt de ontwikkeling van een groepje nesten op een bepaalde plaats af van de bijbehorende huiszwaluwfamilie. Soms blijven nestplaatsen, die jarenlang intensief gebruikt zijn, plotseling zonder duidelijke oorzaak verlaten. Mogelijk is in zo'n geval de hele familie (ouders en jongen) niet goed door de trek gekomen of tijdens de trek te ver afgedwaald. (med. F.van Klaveren)
- In de vesting Naarden herbergt het kazernekomplex al jaren een groot aantal nesten. Deze worden bedreigd doordat het complex leeg stond en te koop aangeboden was. Hierdoor werd ook het tellen bemoeilijkt. Overigens neemt het aantal nesten in de vesting gestadig toe. Er waren in 1987 zelfs 109,5% meer nesten dan in 1980!

De windrichting.

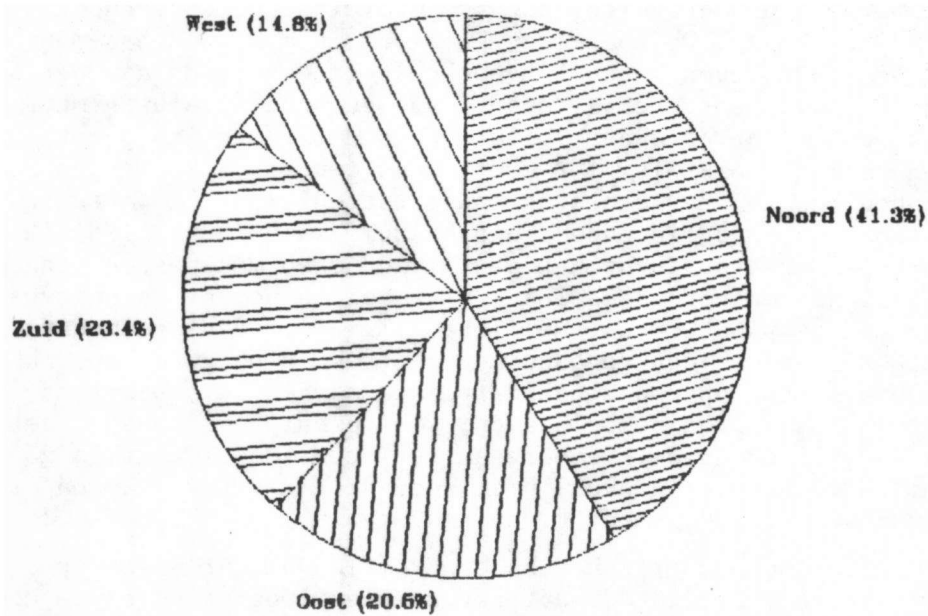
Evenals in de voorgaande jaren is ook nu weer gekeken naar de richting waarin de nesten waren gebouwd. De resultaten zijn te zien in de figuren 1 en 2.

Huiszwaluwnesttellingen 1986
Windrichtingen (n=398)



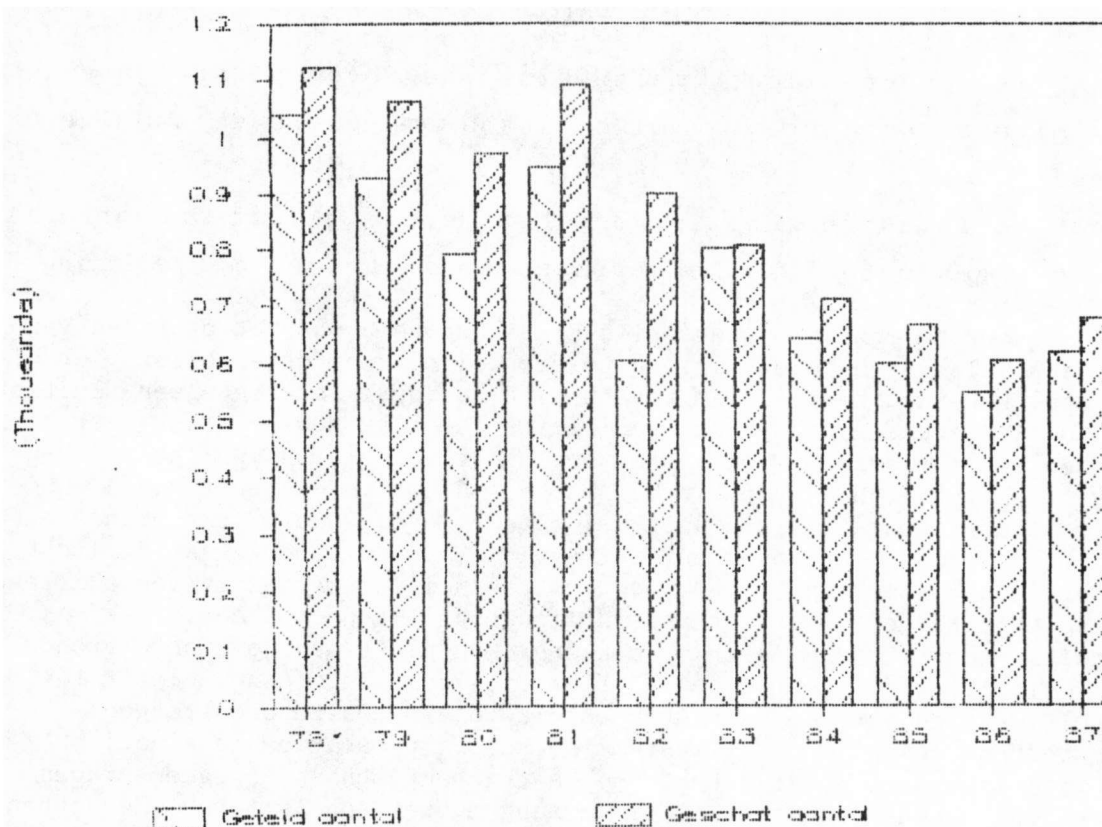
Figuur 1. Verdeling over windrichtingen in 1986.

Huiszwaluwnesttellingen 1987
Windrichtingen (n=419)



Figuur 2. Verdeling over windrichtingen in 1987.

Verloop over de telperiode en konklusie.



Figuur 3. Overzicht van het verloop sinds 1978

Het verloop van het aantal nesten over de hele telperiode is te zien in figuur 3. Het aantal nesten lijkt in 1987 weer wat te zijn gestegen. Het aantal nesten in 1986 is echter wat te laag, onder andere omdat de volledige gegevens van Muiden dat jaar niet beschikbaar waren. In elk geval lijkt de sterke daling van enkele jaren geleden niet zo sterk door te zetten. Hoewel de werkelijke aantallen hoger zijn, blijft het aantal nesten erg laag. Het is dus nog steeds zaak om de ontwikkeling goed in de gaten te blijven houden. Ook in 1988 is er weer een telling gehouden en er zijn ook enkele nieuwe tellers gevonden om het werk in een aantal vacante telgebieden voort te zetten. Helaas is er al enkele jaren niet meer geteld in de omgeving van Vreeland. Mensen die in dat gebied willen meehelpen kunnen met mij contact opnemen. Ook in een aantal andere gebieden kan er nog wel wat hulp gebruikt worden.

Tenslotte wil ik bij deze gelegenheid opnieuw iedereen, die in de afgelopen jaren heeft meegewerkt, hartelijk bedanken voor de spontane medewerking.

